

Respondeo dicendum, quod circa hoc est triplex opinio. Quidam enim dicunt, quod corpus humanum nunquam resolvitur usque ad elementa; & ita semper in cineribus manet aliqua vis addita elementis, quæ facit naturalem inclinationem ad eandem animam. Sed hæc positio contrariatur auctoritati Augustini inducæ, & sensui, & rationi: quia omnia composita ex contrariis possibile est in ea resolvi, ex quibus componuntur.

Et ideo alii dicunt, quod illæ partes elementorum, in quas humanum corpus resolvitur, retinent plus de luce, ex hoc quod fuerunt animæ humanæ conjunctæ; & ex hoc habent quamdam inclinationem ad animas humanas. Sed hoc iterum frivolum est: quia partes elementorum sunt ejusdem naturæ, & æqualiter habent participationem lucis, & obcurritatis.

Et ideo aliter dicendum est, quod in cineribus illis nulla est inclinatio naturalis ad resurrectionem, sed solum ex ordine divinæ providentiæ, quæ statuit illos cineres iterum animæ conjungi: & ex hoc provenit quod illæ partes elementorum iterato conjunguntur, & non aliæ.

Unde patet solutio ad primum.

Ad secundum dicendum, quod anima separata à corpore manet in eadem natura quam habebat, cum corpore esset unita; quod de corpore non contingit: & ideo non est simile.

Ad tertium dicendum, quod verbum illud Job non est intelligendum, quod vita actu maneat in pulveribus mortuorum, sed secundum ordinem divinæ justitiæ, quo sunt deputati cineres illi ad corporis reparationem, quod pro peccatis commissis cruciabitur in æternum.

QUÆSTIO LXXIX.

De conditionibus resurgentium, & primo de eorum identitate.

in tres articulos divisa.

Consequenter agendum est de conditionibus resurgentium. Ubi prima consideratio erit de his quæ communiter ad bonos, & malos pertinent. Secunda de his quæ tantum ad bonos pertinent. Tertia de his quæ spectant tantum ad malos. Ad bonos autem, & malos communiter tria pertinent, scilicet ipsorum identitas, integritas, & qualitas. Et primo videndum est de resurgentium identitate. Secundo de corporum integritate. Tertio de ipsorum qualitate.

Circa primum queruntur tria.

Primo, utrum idem numero corpus resurget. Secundo, utrum idem numero homo.

Tertio, utrum oporteat eosdem pulveres ad eandem partes in quibus ante fuerant, reverti.

ARTICULUS I. 342

Utrum in resurrectione anima idem corpus numero resumatur.

Secundum Thomam in IV. dist. XLIV. quæst. 1. art. 1. quæst. 1. & sequenti.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod non idem corpus numero anima resumatur in resurrectione. In Corinth. xv. 37. Non corpus quod futurum est, feminis, sed nudum granum. Sed Apostolus ibi comparat mortem seminationi, & resurrectionem pullulationi. Ergo non idem corpus quod per mortem deponitur, in resurrectione resumitur.

2. Præterea. Cuilibet formæ aptatur materia secundum suam conditionem, & similiter cuilibet agenti instrumentum. Sed corpus comparatur ad animam, sicut materia ad formam, & sicut instrumentum ad agentem. Cum ergo anima in resurrectione non sit ejusdem conditionis sicut modo est, quia vel transferatur totaliter in cælestem vitam, cui in hæc vivens in mundo, vel deprimatur in brutalem, si brutaliter in hoc mundo vixit; videtur quod non resumatur idem corpus, sed vel cælestis, vel brutale.

3. Præterea. Corpus humanum usque ad elementa post mortem resolvitur, ut dictum est supra (art. præc.) Sed illæ partes elementorum in quibus corpus humanum resolutum est, non conveniunt cum humano corpore, quod in eas resolutum est, nisi in materia prima; quo modo quilibet aliæ partes elementorum cum prædicto corpore conveniunt: si autem ex aliis partibus elementorum corpus formaretur, non diceretur idem numero. Ergo nec si ex illis partibus reparatur, corpus erit numero idem.

4. Præterea. Impossibile est esse idem numero illud cuius partes essentielles sunt aliæ numero. Sed forma mixta, quæ est essentialis pars corporis humani, sicut forma ejus, non poterit eadem numero resumari. Ergo corpus non erit idem numero. Probatio mediæ. Illud quod penitus cedit in non ens, non potest idem numero resumari: quod patet ex hoc quod non potest esse idem numero, cuius esse est diversum; sed esse interruptum, quod est actus entis, est diversum, sicut & quilibet alius actus interruptus. Sed forma mixtionis cedit penitus in non ens per mortem, cum sit forma corporalis; & similiter qualitates contrariæ, ex quibus fit mixtio. Ergo forma mixtionis non redit eadem numero.

Sed

Sed contra est quod dicitur Job xix. 26. In carne mea videbo Deum (a) salvatorem meum: ubi loquitur de visione post resurrectionem: quod patet ex hoc quod præcedit: In novissimo die de terra surrecturus sum. Ergo idem numero corpus resurget.

Præterea. Sicut Damascenus dicit in IV. Lib. (orth. Fid. cap. ult.) resurrectio est ejus quod cecidit, secunda resurrectio. Sed hoc corpus quod nunc gerimus, per mortem cecidit. Ergo idem numero corpus resurget.

Respondeo dicendum, quod circa hanc questionem Philosophi erraverunt, & quidam hæretici moderni errant. Quidam enim Philosophi posuerunt, animas à corpore separatas iterato corporibus conjungi. Sed errabant in hoc quantum ad deo. Primo quidem quantum ad modum conjunctionis: quia quidam ponebant, corpori iterum conjungi naturaliter animam separatam per viam generationis. Secundo quantum ad corpus cui conjungebatur: quia ponebant, quod secunda conjunctio non erat ad idem corpus numero; quod per mortem depositum est, sed ad aliud, quandoque idem speciei, quandoque autem diversum. Ad diversum quidem, quando anima in corpore existens præter rationis ordinem vitam duxerat; unde transibat post mortem de corpore hominis in corpus alterius animalis, cuius moribus vivendo se conformavit; sicut in corpore carnis propter luxuriam, in corpore leonis propter rapinam, & violentiam, & sic de aliis. Sed in corpore ejusdem speciei, quando anima bene in corpore vivebat, post mortem aliqua felicitate perfuncta, post aliqua sæcula incipiebat ad corpus veile redire; & sic iterum corpori conjungebatur humano. Sed hæc opinio ex duabus radicibus falsis venit.

Quarum prima est quia dicebant, quod anima non conjungitur corpori essentialiter, sicut forma materię, sed solum accidentaliter, sicut motor mobili, aut sicut homo vestimento: & ideo ponere poterant, quod anima præexistebat, antequam corpori generato infunderetur in generatione naturali; & iterum quod diversis corporibus uniretur. Secunda est, quia ponebant, intellectum non differre à sensu nisi accidentaliter; ut scilicet homo diceretur intellectum habere præ aliis animalibus, quia in eo propter optimam corporis complexionem vis sensitiva amplius viget; unde poterant ponere, quod anima hominis in corpore animalis bruti transiret, præcipue facta immutatione anime humane (b) ad affectus brutales. Sed illæ duæ prædictæ radices destruntur à Philosopho in Lib. II. de Anima (text. 4. & seq. & text. 130. & seq.) quibus destructis,

Secundum Thomam in IV. dist. XLIV. quæst. 1. art. 1. quæst. 1. & sequenti.

(a) In Vulgata deest Salvatore. (b) Ad

patet falsitas prædictæ positionis. Et simili modo destruntur errores quorundam hæreticorum: quorum quidam in prædictis opinionibus Philosopherum inciderunt; quidam autem posuerunt, animas iterato conjungi corporibus cælestibus, vel etiam corporibus in modum venti subtilibus, ut Gregorius (Lib. XIV. Moral. cap. xxix.) de quodam Episcopo Constantinopolitano narrat, exponens illud Job xix. In carne mea videbo Deum. Et præter hoc prædicti errores hæreticorum destrui possunt ex hoc quod veritati resurrectionis præjudicant, quam sacra Scriptura proficitur. Non enim resurrectio dici potest, nisi anima ad idem corpus redeat: quia resurrectio est iterata resurrectio. Ejusdem autem est surgere, & cadere. Unde resurrectio magis respicit corpus, quod post mortem cadit, animam, quæ post mortem vivit. Et ita si non est idem corpus quod anima resumit, nec dicitur resurrectio, sed magis novi corporis assumptione.

Ad primum ergo dicendum, quod similitudo non currit per omnia, sed quantum ad aliquid. In seminatione enim grandi granum seminatum, & natum non est idem numero, nec eodem modo se habens; cum primo seminatum fuerit absque folliculis, cum quibus tamen nascitur. Corpus autem resurgens erit idem numero, sed alio modo se habens; quia fuit mortale, & surget in immortalitate.

Ad secundum dicendum, quod differentia quæ est inter animam resurgentem, & animam in hoc mundo viventem, non est secundum aliquid essentialiter, sed secundum gloriam, & miseriam; quæ differentiam accidentalem faciunt. Unde non oportet quod aliud corpus numero resurgat, sed alio modo se habens, ut respondeat proportionabiliter differentia corporum differentie animarum.

Ad tertium dicendum, quod illud quod intelligitur in materia ante formam, remanet in materia post corruptionem: quia remore posteriori, adhuc potest remanere prius. Oportet autem, ut Commentator dicit in I. Physic. (comment. lxxi.) & in Libro de substantia orbis, in materia generabilium, & corruptibilium ante formam substantialem intelligere dimensiones non terminatas, secundum quas attendatur divisio materię, ut diversis formas in diversis partibus recipere possit: unde & post separationem substantialis formæ à materia, adhuc dimensiones illæ manent eadem; & sic materia sub illis dimensionibus existens, quamcumque formam accipiat, habet majorem identitatem ad illud quod ex ea generatum.

¶

ad effectus.

tum fuerat, quam aliqua pars alia materia sub quacumque forma existens: & sic eadem materia ad corpus humanum reparandum reductetur, quæ prius materia eius fuit.

Ad quartum dicendum, quod sicut qualitas simplex non est forma substantialis elementis, sed accidens proprium ejus, & dispositio, per quam materia efficitur propria tali forme; ita forma mixtionis, quæ est qualitas resultans ex qualitatibus simplicibus ad medium venientibus, non est forma substantialis corporis mixti, sed est accidens proprium, & dispositio, per quam materia fit necessaria ad formam. Corpus autem humanum præter hanc formam mixtionis non habet aliquam formam substantialem nisi animam rationalem: quia si haberet aliam formam substantialem priorem, illa daret ei substantialem esse; & sic per eam constitueretur in genere substantiæ: unde anima jam advenit corpori constituto in genere substantiæ: & sic comparatio anime ad corpus esse sicut comparatio formarum artificialium ad suas materias, quantum ad hoc quod constituntur in genere substantiæ per suam materiam: unde conjunctio anime ad corpus esse accidentalis: quod est error antiquorum Philosophorum & Philosopho reprobatum in Lib. II. de Anima (text. 4. & seq. & Lib. I. text. 327.) Sequeretur etiam quod corpus humanum, & singule partes ejus non acquiescere retinerent priora nomina: quod est contra Philosophum in II. de Anima (text. 9.) Unde cum anima rationalis remaneat, nulla forma substantialis corporis humani cedit penitus in non ens. Formatum autem accidentalium variatio non facit diversitatem in numero. Unde idem corpus numero resurget, cum materia eadem numero reformatur, ut in præcedenti solutione dictum est.

ARTICULUS II.

Utrum sit idem numero homo qui resurget.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod non sit idem numero homo qui resurget. Sicut enim dicit Philosophus in II. de generat. (in fin. Lib.) quacumque habent substantiam corruptibilem motam, non reiterantur eadem numero. Sed talis est substantia hominis secundum præsentem statum. Ergo non potest post mutationem mortis reiterari idem numero.

Præterea, Ubi est alia, & alia humanitas, non est idem homo numero: unde Socrates, & Plato sunt duo homines, & non unus homo, quia alia est humanitas utriusque. Sed alia est humanitas resurgens, ab ea quam nunc habet. Ergo non est idem homo numero. Media probari potest dupliciter. Pri-

ma quia humanitas, quæ est forma totius, non est forma, & substantia, sicut anima, sed est forma tantum: hujusmodi autem forme cedunt penitus in non ens; & sic non possunt reiterari. Secundo quia humanitas resultat ex conjunctione partium. Sed non potest eadem numero conjunctio remanere, quæ prius fuit: quia iteratio identitatis opponitur: iteratio enim numerum importat, identitas autem unitatem, quæ se non compatitur: in resurrectione autem conjunctio iteratur. Ergo non est eadem conjunctio: & sic non est eadem humanitas, nec idem homo.

Præterea, Idem homo non est plura animalia. Ergo si non est idem animal, non est idem numero homo. Sed ubi non est idem sensus, non est idem animal: quia animal definitur per sensum primum, scilicet tactum, ut patet in II. de Anima (text. 16. & 17.) Sensus autem, cum non maneat in anima separata (ut quidam dicunt) non potest idem numero resumere. Ergo in resurrectione non erit homo resurgens idem animal numero; & sic non idem homo.

Præterea, Materia stativæ principalior est in statu, quam materia hominis in homine: quia artificialia sunt in genere substantiæ ex parte materie; sed naturalia ex forma, ut patet per Philosophum II. Physicæ (text. 8. & seq.) & Commentator idem dicit in II. de Anima (comment. v. 11.) Sed si stativæ ex eodem ære reficiatur, non erit eadem numero. Ergo multo minus si homo ex eisdem partibus reficiatur, erit idem homo numero.

Sed contra est quod dicitur Job xix. 27. Quem visurus sum ego ipse, & non alius: & loquitur de visione post resurrectionem. Ergo idem homo numero resurget.

Præterea, Augustinus dicit VIII. de Trinit. (cap. v. ad fin.) quod resurgere nihil est aliud quam reviviscere. Nisi autem idem homo numero rediret ad vitam qui mortuus est, non diceretur reviviscere. Ergo non resurgetur: quod est contra fidem.

Respondeo dicendum, quod necessitas ponendi resurrectionem est ex hoc ut homo sine fine ultimam, propter quem factus est, consequatur: quod in hac vita fieri non potest, nec in vita anime separate, ut supra dictum est (quæst. lxxv. art. 1. & 2.) Alia est homo esset vane constitutus, si ad finem ad quem factus est, pervenire non posset. Et quia oportet quod illud idem numero ad finem perveniat quod propter finem est factum, nec in vanum esse factum videatur, oportet quod idem homo numero resurgat: & hoc quidem fit, dum eadem anima numero eidem corpori numero conjungitur: alias enim non esset resurrectio proprie, nisi idem homo repararetur.

Unde ponere, quod idem numero non sit qui resurget, est hereticum, derogans veritati Scripturæ, quæ resurrectionem prædicat.

Ad primum ergo dicendum, quod Philosophus loquitur de reiteratione quæ fit per motum, vel mutationem naturalem. Ostendit enim differentiam circulationis quæ est in generatione, & corruptione; ad circulationem quæ est in motu cæli: quia eorum per motum localem redit idem numero ad principium motus, quia habet substantiam incorruptibilem motam; sed generabilia, & corruptibilia per generationem redeunt ad idem specie, non ad idem numero: quia ex homine generatur sanguis, ex quo semen, & sic deinceps, quousque perveniat ad hominem non eundem numero, sed specie: similiter ex igne generatur aer, ex quo aqua, ex aqua terra, ex aqua ignis non idem numero, sed specie. Unde patet quod ratio inducta secundum Philosophi intentionem non est ad propositum.

Vel dicendum, quod aliorum generabilium, & corruptibilium forma non est per se subsistens, ut post compositi corruptionem remanere valeat; sicut est de anima rationali, quæ esse quod sibi in corpore acquiritur, etiam post separationem à corpore retinet: & in participationem illius esse corpus per resurrectionem adducitur; cum non sit aliud esse corporis, & aliud anime in corpore: alias esset conjunctio anime & corporis accidentalis: & sic interruptio nulla facta est in esse substantiali hominis, ut non possit idem numero redire homo propter interruptionem essendi; sicut accidit in aliis rebus corruptis, quarum esse omnino interruptitur, forma non remanente, materia autem sub alio esse remanente. Sed tamen nec etiam homo per generationem naturalem reiteratur idem numero, quia corpus generati hominis non fit ex tota materia generantis: unde est corpus diversum numero, & per consequens anima, & totus homo.

Ad secundum dicendum, quod de humanitate, & de qualiter forma totius est duplex opinio. Quidam enim dicunt, quod idem secundum rem est forma totius, & forma partis; dicitur tamen forma partis, secundum quod perficit materiam; totius autem, secundum quod ex ea tota ratio speciei consequitur. Et secundum hanc opinionem humanitas secundum rem non est aliud quam anima rationalis: & sic cum anima rationalis eadem numero resumatur, eadem numero erit humanitas; & etiam post mortem manet, quamvis non sub ratione humanitatis, quæ ex ea separata compositione rationem speciei non consequitur. Alia opinio est Avicennæ, quæ verior videtur, quod forma totius non est forma

partis tantum, nec forma aliqua alia præter formam partis; sed est totum resultans ex compositione formæ, & materie, comprehendens in se utrumque: & hæc forma totius essentia, vel quidditas dicitur. Quia ergo in resurrectione idem numero corpus erit, & eadem numero anima rationalis, erit de necessitate eadem humanitas.

Prima autem ratio probans diversitatem humanitatis futuram, procedebat ac si humanitas esset quedam alia forma superveniens formæ, & materie: quod falsum est.

Secunda autem ratio non potest identitatem humanitatis impedire: quia conjunctio significat actionem, vel passionem; que quavis diversa sit, non potest identitatem humanitatis impedire: quia actio, & passio, ex quibus erat humanitas, non sunt de essentia humanitatis: unde eorum diversitas non inducit diversitatem humanitatis; constat enim quod generatio, & resurrectio non sunt idem motus numero. Nec tamen propter hoc identitatem resurgentis cum generato impeditur: similiter etiam nec impeditur identitas humanitatis, si accipiatur conjunctio pro ipsa relatione: quia relatio illa non est de essentia humanitatis, sed concomitatur eam, eo quod humanitas non est de illis formis quæ sunt compositio, & ordo, ut dicitur II. Physicæ (text. 13.) sicut sunt formæ artificiorum. Unde existente alia compositione numero, non est eadem numero forma domus.

Ad tertium dicendum, quod ratio illa optime concludit contra illos qui ponebant animam sensibilem, & rationalem diversam in homine esse: quia secundum hoc anima sensitiva in homine non esset incorruptibilis, sicut nec in aliis animantibus: unde in resurrectione non esset eadem anima sensibilis, & per consequens nec idem animal, nec idem homo. Si autem ponamus quod eadem anima secundum substantiam in homine sit rationalis, & sensibilis, nullas in hoc angustias patiemur: quia animal definitur per sensum qui est anima sensitiva, sicut per formam essentialem: per sensum autem qui est potentia sensitiva, cognoscitur ejus definitio, sicut per formam accidentalem, quæ maximam partem confert ad cognoscendum quod quid est, ut in I. de Anima (text. 11.) dicitur. Post mortem ergo manet anima sensibilis, sicut & anima rationalis secundum substantiam, sed potentia sensitiva secundum quosdam non manet: quæ quidem potentia cum sint accidentales proprietates, earum vacietates identitatem animalis totius auferre non possunt, nec etiam partium animalis: nec dicitur potentie perfectionis, vel adus organorum, nisi sicut principia agendi, ut calor in igne.

Ad

Ad quartum dicendum, quod statua dupliciter potest considerari, vel secundum quod est substantia quadam, vel secundum quod est artificiale quoddam. Et quia in genere substantie ponitur ratione suæ materie, ideo si consideretur secundum quod est substantia quadam, est eadem numero statua quæ ex eadem materia reparatur. Sed in genere artificialem ponitur, secundum quod est forma quadam accidentalis, quæ & transit, statua destructa: & sic non redit idem numero, nec statua eadem numero esse potest. Sed forma hominis, scilicet anima, manet post dissolutionem corporis. Et ideo non est similis ratio.

ARTICULUS III. 344

Utrum pulveres humani corporis ad eam partem corporis quæ in eis dissoluta est, per resurrectionem redire oporteat.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod oporteat pulveres humani corporis ad eam partem corporis quæ in eis dissoluta est, per resurrectionem redire. Quia secundum Philosophum in II. de Anima (text. 9.) sicut se habet tota anima ad totum corpus, ita pars anime ad partem corporis, ut visus ad pupillam. Sed oportet quod post resurrectionem corpus resumatur ab eadem anima. Ergo oportet quod partes etiam corporis resumantur ad eadem membra in quibus eisdem partibus anime perficiebantur.

Præterea. Diversitas materie facit diversitatem in numero. Sed si pulveres non redeant ad eandem partes, singule partes non resuscitentur ex eadem materia ex qua prius constabant. Ergo non erunt eadem numero. Sed si partes sunt diversæ, & totum erit diversum: quia partes comparantur ad totum sicut materia ad formam, ut patet in II. Physicæ (text. 31.) Ergo non erit idem numero homo: quod est contra veritatem resurrectionis.

Præterea. Resurrectio ad hoc ordinatur quod homo operum suorum mercedem accipiat. Sed diversis operibus meritorius, vel demeritorius diversæ partes corporis deserviunt. Ergo oportet quod in resurrectione qualibet pars ad suum statum redeat, ut pro suo modo premietur.

Sed contra. Artificialia magis dependent ex sua materia quam naturalia. Sed in artificialibus, ad hoc quod idem artificiatum ex eadem materia reparatur, non oportet quod partes reducantur ad eundem situm. Ergo nec in homine oportet.

Præterea. Variatio accidentis non facit diversitatem in numero. Sed situs partium est accidentis quoddam. Ergo diversitas eius in homine non facit diversitatem in numero.

Respondeo dicendum, quod in hac questione differit considerare, quid fieri possit sine identitatis præiudicio, & quid fiet, ut congruentia servetur. Quantum ergo ad primum sciendum est, quod in homine possunt accipi diversæ partes dupliciter: uno modo diversæ partes (totius homogenei, sicut diversæ partes carnis, vel diversæ partes ossis; alio modo diversæ partes diversarum specierum totius heterogenei, sicut os, & caro. Si ergo dicatur, quod pars materie redit ad aliam partem speciei ejusdem, hoc non faciet varietatem nisi in situ partium. Situs autem partium variatus non variat speciem in totis homogeneis. Et sic si materia unius partis redeat ad aliam, nullum præiudicium generabit identitatis totius. Et ita etiam est in exemplo quod ponitur in littera (IV. dist. XLIV.) quia statua non redit eadem numero resurrectionem formam, sed secundum materiam, secundum quam est substantia quadam: sic autem statua est homogenea, quamvis non secundum formam artificialem. Si autem dicatur, quod materia unius partis redit ad aliam partem alterius speciei, sic de necessitate variatur non solum situs partium, sed etiam identitas eorum; ita tamen quod tota materia, aut aliquid quod erat de veritate humane nature in una, in aliam transferatur; non autem si aliquid quod erat in una parte superfluum, transferatur in aliam. Ablata autem identitate partium, auferitur identitas totius, si loquamur de partibus essentialibus; non autem si loquamur de partibus accidentalibus, sicut sunt capilli, & ungues, de quibus videtur loqui Augustinus (Lib. XXII. de civit. Dei. cap. XIX.) Et sic patet qualiter translatio materie de parte in partem tollit identitatem totius, & qualiter non. Sed loquendo secundum congruentiam, magis probabile est quod etiam situs partium idem servabitur in resurrectione, præcipue quantum ad partes essentielles, & organicas; quamvis forte non quantum ad accidentales; sicut sunt ungues, & capilli.

Ad primum ergo dicendum, quod obiecto illa procedit de partibus organicas, vel heterogeneis, & non de partibus homogeneis, vel similibus.

Ad secundum dicendum, quod situs diversus partium materie non facit diversitatem in numero; quamvis eam faciat diversitas materie.

Ad tertium dicendum, quod operatio proprie loquendo non est partis, sed totius. Unde præmium non debetur parti, sed toti.

QUÆS.

QUÆSTIO LXXX.

De integritate corporum resurgentium,

in quinque articulos divisa.

DEinde considerandum est de integritate corporum resurgentium.

Circa quod quaruntur quinque.

Primo, utrum omnia membra corporis humani in ipso resurgant.

Secundo, utrum capilli, & ungues, Tertio, utrum humores.

Quarto, utrum totum id quod fuit in eo de veritate humane nature.

Quinto, utrum totum quod in eo materialiter fuit.

ARTICULUS I. 343

Utrum omnia membra humani corporis resurgent.

S. Thom. IV. dist. XLIV. quæst. 1. art. 2. quæst. 1. & sequentia.

AD primum sic proceditur. Videtur quod non omnia membra corporis humani resurgant. Remota enim sine frusta reparatur id quod est ad finem. Finis autem cuiuslibet membri est ejus actus. Cum ergo nihil frustra fiat in operibus divinis, & quorundam membrorum usus post resurrectionem non competat homini, præcipue genitalium, quia tunc neque habent, neque habentur (Matth. XXI. 30.) videtur quod non omnia membra resurgant.

Præterea. Intestina quadam membra sunt. Sed non resurgunt: plena enim resurgere non possunt, quia immundities continent; nec vacua, quia nihil est vacuum in natura. Ergo non omnia membra resurgunt.

Præterea. Ad hoc corpus resurget ut premietur de opere quod anima per ipsum gessit. Sed membrum propter furtum amputatum furti, qui postea penitentiam agit, & salvatur, non potest in resurrectione remunerari nec de bono, quia ad hoc cooperatum non est: nec de malo, quia poena membri in poenam hominis redundaret. Ergo non omnia membra resurgunt cum homine.

Sed contra. Magis pertinent ad veritatem humane nature alia membra quam capilli, & ungues. Sed ista restituentur homini in resurrectione, ut in littera dicitur (IV. dist. XLIV.) Ergo multa fortius alia membra.

Præterea. *Dei perfecta sunt opera.* (Deut. XXXI. 4.) Sed resurrectio opere divino fiet. Ergo homo reparabitur perfectus in omnibus membris.

Respondeo dicendum, quod, sicut dicitur in II. de Anima (text. 36. & 37.) anima se habet ad corpus non solum in habitudine forme, & suis, sed etiam in habitudine causæ efficientis.

Est enim comparatio anime ad corpus, sicut comparatio artis ad artificiatum, ut dicit Philosophus (Lib. VII. magnor. Moral. cap. XI. circ. princ.) Quicquid autem explicite in artificiato ostenditur, hoc totum implicite, & originaliter in ipsa arte continetur. Similiter etiam quicquid in partibus corporis apparet, totum originaliter, & quodammodo implicite in anima continetur. Sicut ergo artis opus non esset perfectum, si artificiato aliquid desisset eorum quæ ars continet; ita nec homo posset esse perfectus, nisi totum quod in anima implicite continetur, exterius in corpore expliciter: nec etiam corpus anime ad plenum proportionaliter responderet. Cum ergo oporteat in resurrectione corpus hominis esse anime totaliter correspondens, quia non resurget nisi secundum ordinem quem habet ad animam rationalem, oportet etiam hominem perfectum resurgere, utpote qui ad ultimam perfectionem consequendam reparatur. Oportet ergo quod omnia membra quæ nunc sunt in corpore hominis, in resurrectione reparentur.

Ad primum ergo dicendum, quod membra possunt dupliciter considerari in comparatione ad animam, vel secundum habitudinem materie ad formam, vel secundum habitudinem instrumenti ad agentem. Eadem enim est comparatio totius corporis ad totam animam, & partium ad partes, ut dicitur in II. de Anima (text. 9.) Si ergo membra accipiantur secundum primam comparationem, finis eorum non est operatio, sed magis perfectum esse speciei, quod etiam post resurrectionem requireretur. Si autem accipiantur secundum secundam comparationem, sic finis eorum est operatio. Nec tamen sequitur quod quando deficit operatio, frustra sit instrumentum: quia instrumentum non solum servit ad exequendam operationem agentis, sed etiam ad intendendam virtutem ipsius. Unde oportebit ut virtus potentiarum anime in instrumentis corporeis demonstretur, etsi nunquam in actu prodeant; ut ex hoc commendetur Dei sapientia.

Ad secundum dicendum, quod intestina resurgunt in corpore, sicut & alia membra; & plena erunt non quidem turpibus superfluitatibus, sed nobilibus humoribus.

Ad tertium dicendum, quod actus quibus metetur, non sunt, proprie loquendo, manus, vel pedes, sed totius hominis; sicut & operatio artis non attribuitur instrumento, sed artifice. Quamvis ergo membrum quod ante penitentiam est mutilatum, non sit cooperatum homini in statu illo quo gloriam prome-

retur; tamen ipse homo meretur ut totus præmictur, qui ex toto quod habet, Deo servit.

ARTICULUS II. 346

Utrum capilli, & unguis resurgant in humano corpore.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod capilli, & unguis non resurgant in corpore humano. Quia sicut capilli, & unguis ex superfluitatibus cibi generantur; ita urina, & sudor, & alia superfluitates, vel fæces. Sed hæc non resurgunt cum corpore. Ergo nec capilli, & unguis.

2. Præterea. Inter alias superfluitates quæ ex cibo generantur, maxime accedit ad naturam humanam veritatem semen, quod est superfluum quod indiget. Sed semen non resurgit in corpore hominis. Ergo multo minus capilli, & unguis resurgunt.

3. Præterea. Nihil est perfectum anima rationali quod non sit perfectum anima sensibili. Sed capilli, & unguis non sunt perfecti anima sensibili, quia eis non sentimus, ut dicitur in III. de Anima (text. 66.) Ergo cum non resurgat corpus humanum, nisi propter hoc quod est perfectum ab anima rationali, videtur quod capilli, & unguis non resurgunt.

Sed contra est quod dicitur Luc. xx. 1. 8. *Capillus de capite vestro non peribit.*

Præterea. Capilli, & unguis sunt dati in ornamentum homini. Sed corpora hominum, præcipue electorum, debent resurgere cum omni ornatu. Ergo debent resurgere cum capillis.

Respondeo dicendum, quod anima se habet ad corpus animatum, sicut ars ad artificiatum, & ad partes ejus, sicut ars ad sua instrumenta; unde & corpus animatum organicum dicitur. Ars autem utitur instrumentis quibusdam ad operis intenti executionem; & hæc instrumenta sunt de prima intentione artis: utitur etiam aliis instrumentis ad conservationem principalium instrumentorum; & hæc sunt de secunda intentione artis; sicut ars militaris utitur gladio ad bellum, & vagina ad gladii conservationem. Et ita in partibus corporis animati quædam ordinantur ad operationes animæ exequendas, sicut cor, hepar, manus, & pes; quædam autem ad conservationem aliarum partium, sicut folia sunt ad cooperituram fructuum, ita etiam capilli, & unguis sunt in homine ad custodiam aliarum partium; unde sunt de secunda perfectione corporis humani, quamvis non de prima. Et quia homo resurgit in omni perfectione suæ

• Hic articulus in edit. an. 1486. est loco secundi, & secundus loco tertii.

naturæ, propter hoc oportet ut capilli, & unguis resurgant in ipso.

Ad primum ergo dicendum, quod illa superfluitates expelluntur à natura, quasi ad nihilum utiles: unde non pertinent ad perfectionem humani corporis. Secus autem est de illis superfluitatibus quas natura sibi retinet ad generationem capillorum, & unguium, quibus indiget ad membrorum conservationem.

Ad secundum dicendum, quod semine non indiget ad perfectionem individui, sicut capillis, & unguibus, sed solum ad perfectionem speciei.

Ad tertium dicendum, quod capilli, & unguis nutriuntur, & augentur; & sic patet quod aliquam operationem participant; quod non potest esse, nisi essent partes aliquo modo ab anima perfectæ. Et quia in homine non est nisi una anima, scilicet anima rationalis, constat quod ab anima rationali perfectæ sunt; quamvis non utique ad hoc quod operationem sensus participant; sicut nec ossa, de quibus constat quod resurgunt, & sunt de integritate individui.

ARTICULUS III. 347

Utrum humores in corpore resurgant.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod humores in corpore non resurgunt. Nam I. Corinth. xv. 50. dicitur: *Caro, & sanguis regnum Dei possidere non possunt.* Sed sanguis est principalior humor. Ergo non resurgit in beatis, qui regnum Dei possidebunt, & multo minus in aliis.

2. Præterea. Humores sunt ad restaurationem deperditi. Sed post resurrectionem nulla deperditio fiet. Ergo corpus non resurgit cum humoribus.

3. Præterea. Illud quod est in via generationis in corpore humano, nondum est ab anima rationali perfectum. Sed humores adhuc sunt in via generationis, quia sunt in potentia caro, & os. Ergo nondum sunt perfecti anima rationali. Sed corpus humanum non habet ordinem ad resurrectionem, nisi secundum quod est anima rationali perfectum. Ergo humores in eo non resurgunt.

Sed contra. Quod est de constitutione corporis humani, resurgit in eo. Sed humores sunt hujusmodi; ut patet per Augustinum (alium Auctorem) qui dicit: (Lib. de spir. & anima cap. xv. ante med.) *quod corpus consistat ex membris officialibus, officialia ex consimilibus, consimilia ex humoribus.* Ergo humores resurgunt in corpore.

Præterea. Resurrectio nostra erit conformis

resurrectioni Christi. Sed in Christo resurrexit sanguis; alias nunc vinum non transubstantiaretur in sanguinem ejus in sacramento altaris. Ergo & in nobis resurget sanguis, & eadem ratione alii humores.

Respondeo dicendum, quod quicquid pertinet ad integritatem humanæ naturæ in resurgente, hoc totum resurget, ratione prædicta (art. 1. & 2. præc.) Unde oportet quod illa humiditas corporis resurgat in homine quæ ad integritatem humanæ naturæ pertinet. Est autem in homine triplex humiditas. Quædam enim humiditas est in recedendo à perfectione hujus individui: vel quia in via est corruptionis, & à natura abscititur, sicut urina, sudor, sanies, & hujusmodi; vel quia à natura ordinatur ad conservationem speciei (a) in alio individuo, sive per actum generativæ, sicut semen, sive per actum nutritivæ, sicut lac. Et nulla talium humiditatum resurget, eo quod non sunt de perfectione individui resurgentis.

Secunda humiditas est quæ nondum pervenit ad ultimam perfectionem, quam natura operatur in individuo; sed est ad illam ordinata à natura; & hæc est duplex. Quædam enim est quæ habet aliquam formam determinatam, quæ continetur inter partes corporis; sicut sanguis, & alii tres humores, quos natura ordinavit ad membra, quæ ex eis generantur; vel vegetantur; sed tamen habent aliquas formas determinatas, sicut & alia partes corporis: & ideo resurgunt cum aliis partibus corporis. Quædam vero humiditas est in via transeundi de forma in formam, scilicet de forma humoris in formam membri; & talis humiditas non resurget: quia post resurrectionem partes corporis singule in suis formis stabiliuntur, ut una in aliam non transeat: & ideo non resurget illa humiditas quæ est in ipso actu transeundi de forma in formam. Hæc autem humiditas potest in duplici statu accipi: vel secundum quod est in principio transformationis; & sic vocatur *ros*, illa scilicet humiditas quæ est in foraminibus parvarum venarum; vel secundum quod est in progressu transformationis, & incipit jam dealterari; & sic vocatur *cambium*. In neutro autem statu resurget.

Tertium autem genus humiditatis est quod jam pervenit ad ultimam perfectionem, quam natura intendit in corpore individui, quæ jam est dealterata, & incorporata membris; & hæc vocatur *gluten*; & cum hæc sit de substantia membrorum, resurget, sicut & membra.

Ad primum ergo dicendum, quod caro, & sanguis in verbis illis Apostoli non accipiuntur.

S. Th. O. Tom. VI.

(a) Al. in aliquo individuo.

pionur pro substantia carnis, & sanguinis, sed pro operibus carnis, & sanguinis, quæ sunt opera peccati, vel opera animalis vitæ.

Vel secundum quod dicit Augustinus in epist. ad Consentium (ccv. al. cxlvi. vers. si. caro, & sanguis accipitur ibi pro corruptione, quæ nunc dominatur in carne, & sanguine: unde & subditur in verbis Apostoli: *Neque corruptio incorruptelam.*

Ad secundum dicendum, quod sicut membra servientia generationi erunt post resurrectionem ad integritatem humanæ naturæ, non ad operationem quæ nunc exercetur per membra illa; ita & humores erunt in corpore, non ad restaurationem deperditi, sed ad integritatem humanæ naturæ reparandam, & ad virtutis naturalis ostensionem.

Ad tertium dicendum, quod sicut elementa sunt in via generationis respectu corporum mixtorum, quia sunt eorum materia, non autem ita quod semper sint in transeundo in corpore mixto; ita etiam se habent humores ad membra. Et propter hoc sicut elementa in partibus universi habent formas determinatas, ratione quarum sunt de perfectione universi, sicut & corpora mixta; ita etiam humores sunt de perfectione corporis humani, sicut & alia partes; quamvis non perveniant ad totam perfectionem, sicut alia partes: nec elementa habent ita formas perfectas, sicut mixta. Sicut autem partes omnes universi à Deo perfectionem consequuntur non equaliter, sed unaqueque secundum suum modum; ita etiam humores aliquo modo perficiuntur ab anima rationali, non tamen eodem modo sicut partes perfectiores.

ARTICULUS IV. 348

Utrum totum quod fuit in corpore de veritate humane nature, resurget in ipso.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod non totum quod fuit in corpore de veritate humana natura, resurget in ipso. Quia quibus convertitur in veritatem humanæ naturæ. Sed aliquando carnes bovis, vel aliorum animalium sumuntur in cibum. Si ergo resurget quidquid de veritate humanæ naturæ fuit, resurget etiam caro bobis, vel aliorum animalium: quod est inconveniens.

2. Præterea. Costa Adæ fuit de veritate humanæ naturæ in ipso, sicut & costa nostra in nobis. Sed costa Adæ non resurget in eo, sed in Eva; alias Eva non resurgeret, quia de costa illa for-

Q1

mata est. Ergo non refugit in homine quicquid fuit in eo de veritate humanæ naturæ.

3. Præterea. Non potest esse quod idem in diversis hominibus refurgat. Sed potest esse quod aliquid fuit de veritate humanæ naturæ in diversis hominibus, sicut si aliquis carnis humanis vescatur, quæ in substantiam ejus transeat. Ergo non refurgit in aliquo quicquid fuit de veritate humanæ naturæ in ipso.

4. Præterea. Si dicatur: quod non quicquid est in carne comesta, est de veritate humanæ naturæ; & ita aliquid eorum potest refurgere in primo, & aliquid in secundo: contra. De veritate humanæ naturæ maxime videtur esse illud quod à parentibus trahitur. Sed si aliquis non comedens nisi carnes humanas filium generet, oportet quod illud quod filius à parente trahit, sit de carnis aliorum hominum, quas pater suus comedit: quia semen est de superfluo alimenti, ut Philosophus probat in Lib. I. de generat. animal. (cap. xviii. & xix.) Ergo illud quod est de veritate humanæ naturæ in puero isto, fuit etiam de veritate humanæ naturæ in aliis hominibus, quorum carnes pater comedit.

5. Præterea. Si dicatur, quod illud quod erat de veritate humanæ naturæ in carnis hominum comestorum, non tranfit in semen, sed illud quod erat ibi de veritate humanæ naturæ non existens; contra. Ponatur, quod aliquis cibetur solum embryis, in quibus nihil videtur esse quod non sit de veritate humanæ naturæ, quia totum quod est in eis, à parentibus trahitur. Si ergo superfluitas cibi convertitur in semen, oportet quod illud quod fuit de veritate humanæ naturæ in embryis (quæ etiam ad resurrectionem pertinent, postquam animam rationalem perceperunt) sit etiam de veritate humanæ naturæ in puero qui ex tali semine generatur: & sic cum non possit idem refurgere in duobus, non poterit in quolibet refurgere quicquid fuit de veritate humanæ naturæ in ipso.

Sed contra. Quicquid fuit de veritate humanæ naturæ, fuit perfectum anima rationali. Sed ex hoc habet corpus humanum ordinem ad resurrectionem, quia fuit anima rationali perfectum. Ergo quicquid fuit de veritate humanæ naturæ, refurgit in unoquoque.

Præterea. Si à corpore hominis subtrahatur aliquid quod est de veritate humanæ naturæ in ipso, non erit corpus hominis perfectum. Sed omnis imperfectio hominis tollitur in resurrectione, præcipue ab electis, quibus promissum est Luc. xxii. 18. quod *capillus de capite eorum non peribit*. Ergo quicquid fuit de veritate humanæ naturæ, refurgit in homine.

Respondeo dicendum, quod *unumquodque sit se habet ad veritatem, sicut se habet ad esse*, ut dicitur in II. Metaph. (text. 4.) quia illa

res vera est quæ est ita, ut videtur cognitiori secundum actum: & propter hoc Avicenna II. Metaph. cap. iv. dicit, quod *veritas uniuscujusque rei est proprietas sui esse, quod stabilitum est ei*. Et secundum hoc aliquid dicitur esse de veritate humanæ naturæ, quia proprie pertinet ad esse humanæ naturæ: & hoc est quod participat formam humanæ naturæ; sicut verum aurum dicitur quod habet veram formam auri, ex qua est esse proprium auri.

Ut ergo videatur quid sit illud quod est de veritate humanæ naturæ, sciendum est quod circa hoc est triplex opinio.

Quidam enim posuerunt, quod nihil de novo esse incipit de veritate humanæ naturæ; sed quicquid ad veritatem humanæ naturæ pertinet, totum fuit in ipsa institutione humanæ naturæ de veritate ejus; & hoc per seipsum multiplicatur, ut ex eo possit semen decidi à generante, ex quo filius generetur; in quo etiam illa pars decisa multiplicatur, ut ad perfectam quantitatem perveniat per augmentum, & sic deinceps; & ita multiplicatum est totum genus humanum. Unde secundum opinionem hanc quicquid ex alimento generatur, quamvis videatur speciem carnis, aut sanguinis habere, non tamen pertinet ad veritatem humanæ naturæ.

Alii autem dixerunt, quod aliquid de novo additur ad veritatem humanæ naturæ per transmutationem naturalem alimenti in corpus humanum, considerata veritate humanæ naturæ in specie, ad cuius conservationem ordinatur actus generativæ virtutis. Si autem veritas humanæ naturæ in individuo consideretur, ad cuius conservationem, & perfectionem actus nutritivæ virtutis ordinatur, non additur aliquid per alimentum, quod sit primo de veritate humanæ naturæ hujus individui, sed solum secundario. Ponunt enim, quod veritas humanæ naturæ primo & principaliter consistat in humido radicali, quod scilicet est ex semine generatum, ex quo est prima constitutio humani generis. Quod autem convertitur de alimento in veram carnem, & sanguinem, non est principaliter de veritate humanæ naturæ illius individui, sed secundario; sed potest esse principaliter de veritate humanæ naturæ alterius individui, quod ex semine illius generatur. Semen enim ponunt esse superfluum alimenti, vel cum admixtione alicujus, quod est primo de veritate humanæ naturæ in generante, ut quidam dicunt, vel etiam sine admixtione ejus, ut dicunt alii; & sic quod est humidum nutrimentale in uno, fit humidum radicale in alio.

Tertia opinio est, quod aliquid de novo incipit esse principaliter de veritate humanæ naturæ etiam in isto individuo: quia non est distinctio talis in corpore humano, ut aliqua pars materialis signata de necessitate per totam

viam remaneat; sed ad hoc indifferenter se habet qualiter pars signata accepta, quod manet semper quantum ad id quod est speciei in ea; sed potest fluere, & resluere quantum ad id quod est materię in ipsa: & sic humidum nutrimentale non distinguitur à radicali ex parte principii (ut dicitur radicale quod est ex semine generatum, nutrimentale vero quod generatur ex cibo) sed magis distinguitur ex termino; ut radicale dicitur quod ad terminum generationis pervenit per actum generativæ, vel etiam nutritivæ virtutis; sed nutrimentale, quod nondum pervenit ad hunc terminum sed est adhuc in via nutriendi.

Et hæc tres opiniones in II. Lib. (dist. xxx. quest. 11.) plenius ponit, & investigatæ sunt. Et ideo non oportet hic repetere, nisi quantum ad propositum pertinet.

Sciendum est ergo, quod secundum has opiniones diversimode ad hanc questionem oportet respondere.

Prima eam opinio per viam multiplicationis, quam ponit; potest ponere perfectionem veritatis humanæ naturæ & quantum ad numerum individuorum, & quantum ad debitam quantitatem uniuscujusque individui, absque eo quod est ex alimento generatum; quod quidem non additur nisi ad resistendum consumptioni, quæ potest induci per actionem caloris naturalis, sicut argento apponitur plumbum, ne ex liquefactione consumatur. Unde cum in resurrectione oporteat naturam humanam in sua perfectione reparari, nec calor naturalis tunc agat ad consumptionem humidi naturalis, nulla necessitas erit quod refurgat aliquid in homine, quod ex alimento sit generatum; sed refurgat tantum illud quod fuit de veritate humanæ naturæ individui, & per decisionem, & multiplicationem ad prædictam perfectionem pervenit in numero, & quantitate.

Secunda autem opinio, quia ponit quod eo quod aggeneratur ex nutrimento, indiget ad perfectionem quantitatis individui, & ad multiplicationem, quæ fit per generationem, necesse habet ponere, aliquid de hoc in quod convertitur est alimentum, refurgere; non tamen totum, sed solum quantum indiget ad perfectam reintegrationem humanæ naturæ in omnibus suis individuis. Unde ponit hæc opinio, quod totum illud quod fuit in substantia feminis, refurgit in illo homine, qui ex illo semine generatus est, quia hoc est principaliter de veritate humanæ naturæ in ipso; de eo autem quod postea advenit per nutrimentum, tantum refurgit in eo, quantum est necessarium ad perfectionem quantitatis; & non totum, quia hoc non pertinet ad veritatem humanæ naturæ, nisi quantum natura eo indiget ad

perfectionem quantitatis. Sed quia hoc humidum nutrimentale fluit, & resluit, hoc ordine reparabitur quod illud quod primo fuit de substantia corporis hominis, totum reparabitur, & de eo quod secundo, & tertio, & deinceps advenit, quantum necessarium est ad quantitatem reintegrandam. Quod patet duplici ratione. Primo quia illud quod super hoc advenit, inductum fuit, ut illud quod primo erat deperditum, repararetur: & sic non ita principaliter pertinet ad veritatem humanæ naturæ sicut præcedens. Secundo quia adjunctio humidi extranei ad primum humidum radicale facit quod totum permixtum non ita perfecte participat veritatem speciei, sicut primum participabat: & ponit exemplum Philosophus in I. de gener. (text. 38.) de aqua permixta vino, quæ semper virtutem vini debilitat, ita quod in fine ipsum aequalum reddat: unde sicut secunda aqua, quamvis assumatur in speciem vini; non tamen ita perfecte speciem vini participat sicut prima, quæ in vinum assumebatur, ita illud quod de alimento secundo in carnem convertitur, non ita perfecte attingit ad speciem carnis sicut quod primo convertebatur: & ideo non ita pertinet ad veritatem humanæ naturæ, nec ad resurrectionem. Sic ergo patet quod hæc opinio ponit, refurgere totum id quod est de veritate humanæ naturæ principaliter, non autem totum quod est de veritate humanæ naturæ secundario.

Tertia autem opinio quantum ad aliquid differt à secunda, & quantum ad aliquid convenit cum ea. Differt quidem quantum ad hoc quod ponit, totum quod est sub forma carnis & ossis, eadem ratione ad veritatem humanæ naturæ pertinere: quia non distinguit aliquid materiale signatum permanens in homine toto tempore vitæ ejus, quod per se pertinet ad veritatem humanæ naturæ, & primo; & aliquid fluens, & resluens, quod pertinet ad veritatem humanæ naturæ solum propter quantitatis perfectionem, non propter primum esse speciei, sicut secunda opinio dicebat: sed ponit, omnes partes quæ non sunt præter intentionem naturæ aggeneratæ pertinere ad veritatem humanæ naturæ quantum ad id quod habent de specie, quia sic manent; non autem quantum ad id quod habent de materia, quia sic fluunt, & resluunt indifferenter: ut ita etiam intelligamus contingere in partibus unius hominis, sicut contingit in tota multitudine civitatis: quia singuli subtrahuntur à multitudine per mortem, aliis in locum eorum succedentibus: unde partes multitudinis fluunt, & resluunt materialiter, sed formaliter manent: quia ad eadem officia, & ordines substituuntur alii, à quibus priores subtrahuntur: unde Respublica una numero rema-

manere dicitur. Et similiter etiam dum quibusdam partibus fluentibus aliæ reparantur in eadem figura, & in eodem situ, omnes partes fluunt, & resuunt secundum materiam, sed manent secundum speciem; manet nihilominus homo idem numero. Sed convenit tertia cum secunda opinione, quia ponit quod partes secundo advenientes non ita perfecte pertingunt ad veritatem speciei, sicut quæ primo advenierunt: & ideo idem quod ponit resurgere in homine secunda opinio, ponit tertia, sed non penitus eadem ratione. Ponit enim, totum illud quod ex femine generatum est, resurgere, non quia alia ratione pertineat ad veritatem humanæ naturæ quam hoc quod postea advenit, sed quia perfectius veritatem speciei participat: quem ordinem ponebat secunda opinio in his quæ postea adveniunt ex alimento: in quo etiam hæc opinio concordat cum illa.

Ad primum ergo dicendum, quod res naturalis non est id quod est ex sua materia, sed ex sua forma. Unde quamvis illud materiam quod quandoque fuit sub forma carnis bovina, resurgat in homine sub forma carnis humanæ; non sequitur quod resurgat caro bovis, sed caro hominis: alias enim posset concludi quod resurgeret limus, de quo formatum est corpus Adæ.

Tamen prima opinio concedit hanc rationem.

Ad secundum dicendum, quod costa illa non fuit in Adam de perfectione individui, sed ordinata ad multiplicationem speciei: unde non resurgat in Adam, sed in Eva, sicut & semen non resurgat in generante, sed in genito.

Ad tertium dicendum, quod secundum primam opinionem facile est ad hoc respondere: quia carnes comestæ nunquam sunt de veritate humanæ naturæ in comedente; fuerunt autem de veritate humanæ naturæ in eo cuius carnes comeduntur: & ita resurgunt in primo, & non in secundo.

Sed secundum secundam opinionem, & tertiam unumquodque in illo resurgit in quo magis accessit ad perfectam participationem virtutis speciei: & si equaliter in utroque accesserit, resurgit in illo in quo primo fuit, quia in illo primo habuit ordinem ad resurrectionem ex conjunctione ad animam rationalem illius hominis. Et ideo si in carnibus comestis fuit aliqua superfluitas quæ non pertinet ad veritatem humanæ naturæ in primo, resurgere poterit in secundo: alias illud quod pertinebat ad resurrectionem in primo, resurgit in eo, & non in secundo; sed in secundo loco ejus sumetur vel aliquid de eo quod ex aliis cibis in carnem secundam conversum est; vel si nullo cibo unquam passus fuisset nisi carnibus hu-

manis, divina virtute aliunde suppleretur quantum indigeretur ad perfectionem quantitatis; sicut etiam supplet in illis qui ante perfectam ætatem decedunt. Nec per hoc aliquid præjudicatur identitati in numero; sicut nec præjudicatur per hoc quod partes secundum materiam fluunt, & resuunt.

Ad quartum dicendum, quod secundum primam opinionem facile est solvere: quia ponit quod semen non est ex superfluo alimentis: unde carnes comestæ non transeunt in semen, ex quo puer generatur.

Sed secundum alias duas opiniones dicendum est, quod non est possibile quod totum quod fuit in carnibus comestis, in semen convertatur: quia post multam depurationem cibi pervenitur ad decoctionem feminis, quod est superfluitas ultima cibi. Illud autem quod de carnibus comestis in semen convertitur, pertinet magis ad veritatem humanæ naturæ in eo qui ex femine nascitur, quam in illo ex cuius carnibus semen est generatum. Et ideo secundum regulam prius datam (in solut. præc. & in corp.) hoc quod in semen conversum est, resurgit in eo qui ex femine nascitur, residuum vero materię resurgit in illo ex cuius carnibus comestis semen est generatum.

Ad quintum dicendum, quod embryo non pertinet ad resurrectionem ante animationem per animam rationalem, in quo statu jam multum advenit supra substantiam feminis de substantia nutrimenti, quia puer in utero matris nutritur. Et ideo si aliquis embryus vescatur, & ex superfluo illius cibi generetur aliquis, illud quod erit in substantia feminis, resurgit quidem in eo qui ex femine generatur; nisi in illo continetur aliquid quod fuisset de substantia seminum in illis ex quorum carnibus comestis semen generatum est, quia hoc resurgeret in primo, & non in secundo; residuum autem carniū comestiarum, quod non est conversum in semen, constat quod resurgit in primo, utrique divina potentia supplente quod deest. Prima autem opinio hac objectionem non ardetur; cum non ponat, semen esse ex superfluo alimentis. Sed aliæ multæ rationes sunt contra eam, ut in II. Lib. patet (dist. xxx. quæst. 11. art. 2. & I. p. quæst. ult. art. ult.)

ARTICULUS V. 349

Utrum quicquid fuit materialiter in membris hominis, totum resurget.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod quicquid fuit materialiter in membris hominis, totum resurget. Minus enim videntur pertinere ad resurrectionem capilli quam alia membra. Sed quicquid fuit in capillis, totum resurget, & si non in capillis, saltem in aliis partibus corporis, ut Augustinus (Lib. XXII. de civ. Dei cap. xix. dicit in littera (IV. dist. xl. v.)). Ergo multo fortius quicquid in aliis membris materialiter fuit totum resurget.

2. Præterea. Sicut partes carnis secundum speciem perficiuntur ab anima rationali, ita partes secundum materiam. Sed corpus humanum habet ordinem ad resurrectionem ex hoc quod fuit anima rationali perfectum. Ergo non solum partes secundum speciem, sed & omnes partes secundum materiam resurgunt.

3. Præterea. Ex parte illa accidit corpori totalitas ex qua parte accidit ei divisio in partes. Sed divisio in partes accidit corpori secundum materiam, cuius dispositio est quantitas, secundum quam dividitur. Ergo & totalitas corporis attenditur secundum partes materię. Si ergo non omnes partes materię resurgunt, nec totum corpus resurget: quod est inconveniens.

Sed contra. Partes secundum materiam non manent in corpore, sed fluunt, & resuunt, ut patet per illud quod dicitur in I. de generat. (tex. 35. 36. & 37.) Si ergo omnes partes secundum materiam, quæ non manent in corpore, sed fluunt, & resuunt, resurgunt, vel erit corpus resurgens densissimum, vel erit immoderate quantitas.

Præterea. Quicquid est de veritate humanæ naturæ in uno homine, totum potest esse pars materię in alio homine qui ejus carnibus vescitur. Si ergo omnes partes secundum materiam resurgunt in aliquo, sequitur quod resurget in uno id quod est de veritate humanæ naturæ in alio: quod inconveniens est.

Respondetur dicendum, quod illud quod est in homine materialiter, non habet ordinem ad resurrectionem, nisi secundum quod pertinet ad veritatem humanæ naturæ, quia secundum hoc habet ordinem ad animam rationalem. Illud autem totum quod est in homine materialiter, pertinet quidem ad veritatem humanæ naturæ, quantum ad id quod habet de specie; sed non totum, considerata materię totalitate: quia tota materia quæ fuit in homine a principio vite usque ad finem, excederet quantitatem debitam speciei, ut tertia opinio dicit, quæ probabilior inter ceteras mihi videtur. Et

ideo totum quod est in homine, resurget, considerata totalitate speciei, quæ attenditur secundum quantitatem, figuram, situm, & ordinem partium; non autem resurget totum, considerata totalitate materię. Secunda autem opinio, & prima non utuntur hac distinctione; sed distinguuntur inter partes, quarum utraque habet speciem, & materiam. Conveniunt autem hæc due opiniones in hoc quod utraque dicit, quod illud quod est ex femine generatum, totum resurget, etiam totalitate materię considerata, differunt autem in hoc quod de eo quod ex alimento generatur, nihil resurgere ponit prima opinio; secunda vero aliquid ejus resurgere ponit, & non totum, ut ex dictis patet (art. præc.)

Ad primum ergo dicendum, quod sicut quicquid est in aliis partibus corporis, resurget, considerata totalitate speciei, non autem considerata totalitate materię; ita etiam est de capillis. In aliis autem partibus advenit aliquid ex nutrimento, quod facit augmentum; & hoc computatur ut alia pars, considerata totalitate speciei, quia obtinet alium locum, & situm in corpore, & substat aliis partibus dimensionis: aliquid autem advenit, quod non facit augmentum, sed cedit in restaurationem deperditum nutriendum; & non computatur ut alia pars totius considerati secundum speciem; cum non obtineat alium locum, vel situm in corpore quam pars quæ desuit, tenebat; quamvis possit alia pars computari, considerata totalitate materię. Et similiter est de capillis. Augustinus vero loquitur de incisionibus capillorum, qui erant partes facientes augmentum: & ideo oportet quod resurgant; non tamen in quantitate capillorum, ne sit quantitas immoderata, sed in aliis partibus ut necessarium judicabit divina providentia. Vel loquitur in casu illo quando aliis partibus deficiet: tunc enim earum defectus poterit esse superfluitatibus capillorum reparari.

Ad secundum dicendum, quod secundum tertiam opinionem eadem sunt partes secundum speciem, & secundum materiam. Non enim illa distinctione utitur Philosophus in I. de generat. (tex. 35. 36. & 37.) ad distinguendum diversas partes, sed ad ostendendum quod eadem partes possunt considerari & secundum speciem, quantum ad illud quod est formæ, & speciei in ipsis, & secundum materiam, quantum ad illud quod subest formæ, & speciei. Constat autem quod materia carnis non habet ordinem ad animam rationalem, nisi in quantum est sub tali forma: & ideo ratione ejus habet ordinem ad resurrectionem. Sed prima, & secunda opinio, quæ ponunt alias esse partes quæ sunt secundum speciem, & alias quæ sunt secundum materiam, dicunt, quod anima rationalis quamvis utraque partes

tes periciant, non tamen perficit partes secundum materiam, nisi mediantibus partibus secundum speciem: & ideo non habent æqualiter ordinem ad resurrectionem.

Ad tertium dicendum, quod in materia generabilium, & corruptibilium dimensiones interminatas oportet intelligere ante receptionem formæ substantialis: & ideo divisio quæ fit secundum huiusmodi dimensiones, proprie pertinet ad materiam. Sed quantitas completa, & terminata advenit materiæ post formam substantialem: unde divisio quæ fit secundum dimensiones terminatas, respicit speciem; præcipue quando ad rationem speciei pertinet determinatus situs partium, sicut est in corpore humano.

QUÆSTIO LXXXI.

De qualitate resurgentium,
in quatuor articulis divisa.

Dinde considerandum est de qualitate resurgentium.

Circa quod queruntur quatuor.

Primo, utrum resurgent omnes in ætate juvenili.

Secundo, utrum in æquali statura.

Tertio, utrum omnes in eodem sexu.

Quarto, utrum in vita animali.

ARTICULUS I. 350

Utrum omnes resurgent in eadem ætate.

S. Thom. IV. dist. XLIV. quæst. 1. art. 3. quæst. 1. & seq.

AD primum sic proceditur. Videtur quod non omnes resurgent in eadem ætate, scilicet juvenili. Quia Deus resurgentibus præcipue beatis, nihil subtrahet quod ad perfectionem hominis pertineat. Sed ætas pertinet ad perfectionem hominis; cum senectus sit reverabilis ætas. Ergo senes non resurgent in ætate juvenili.

2. Præterea. Ætas computatur secundum mensuram temporis præteriti. Sed impossibile est tempus quod fuit præteritum, non præteritum. Ergo impossibile est eos qui majoris ætatis fuerunt, ad ætatem juvenilem reduci.

3. Præterea. Illud quod magis fuit de veritate humanæ naturæ in unoquoque, maxime resurget in eo. Sed quanto aliquid primo fuit in homine, tanto videtur magis ad veritatem humanæ naturæ pertinuisse: quia in fine propter virtutem speciei debilitatam comparatur vino aquoso corpus humanum, ut

patet per Philosophum in I. de generat. (text. 88.) Ergo si omnes debent in eadem ætate resurgere, magis decet quod resurgant in ætate puerili quam juvenili.

Sed contra est quod dicitur Ephes. IV. 13. *Donec occurramus omnes. . . . in perfectum virum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi.* Sed Christus resurrexit in ætate juvenili, quæ circa triginta annos incipit, ut Augustinus dicit (Lib. XXII. de civ. Dei cap. xv.) Ergo & alii in ætate juvenili resurgent.

Præterea. Homo in maxima perfectione naturæ resurget. Sed natura humana perfectissimum statum habet in ætate juvenili. Ergo in illa ætate resurgent omnes.

Respondeo dicendum, quod homo resurget absque omni defectu humanæ naturæ: quia sicut Deus humanam naturam absque defectu instituit, ita sine defectu reparabit. Deficit autem humana natura dupliciter: uno modo quia nondum perfectionem ultimam est consecuta; alio modo quia jam ab ultima perfectione recessit: & primo modo deficit in pueris, secundo modo deficit in senibus. Et ideo in utriusque reducitur humana natura per resurrectionem ad statum ultimæ perfectionis, qui est in juvenili ætate, ad quam terminatur motus augmenti, & à qua incipit motus decrementi.

Ad primum ergo dicendum, quod ætas senectutis habet reverentiam, non propter conditionem corporis, quod in defectu est, sed propter sapientiam animæ, quæ ibi esse præsumitur ex temporis antiquitate. Unde in clericis manebit reverentia senectutis propter plenitudinem divinæ sapientiæ, quæ in eis erit, sed non manebit senectutis defectus.

Ad secundum dicendum, quod non loquimur de ætate quantum ad numerum annorum, sed quantum ad statum qui in corpore humano ex annis relinquitur: unde Adam dicitur in ætate juvenili formatus, propter talem corporis conditionem, quam primo die formationis suæ habuit. Et ideo ratio non est ad propositum.

Ad tertium dicendum, quod virtus speciei dicitur esse perfectior in puero quam in juvene, quantum ad efficaciam agendi conversionem alimentum aliquo modo, sicut etiam est perfectior in femine, quam in homine completo: sed in juvenibus est perfectior quantum ad terminum complementi. Unde illud quod maxime ad veritatem humanæ naturæ pertinet, ad illam perfectionem deducetur quam habet in ætate juvenili, non ad illam quam habet in ætate puerili, in qua humores adhuc non pervenerunt ad ultimam digestionem.

AR-

ARTICULUS II. 351

Utrum omnes resurgent ejusdem stature.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod omnes resurgent ejusdem stature. Sicut enim homo mensuratur quantitate dimensionum, ita quantitate durationis. Sed quantitas durationis in omnibus reducitur ad eandem mensuram, quia omnes in eadem ætate resurgent. Ergo & quantitas dimensionis reducitur ad eandem mensuram, ut in eadem statura omnes resurgant.

2. Præterea. Philosophus in II. de Anima (text. 41.) dicit, quod *omnium natura constantem terminum est, & ratio magnitudinis, & augmenti.* Sed iste terminus non est nisi ex virtute formæ, cui debet congruere quantitas, sicut & omnia alia accidentia. Ergo cum omnes homines habeant eandem formam specificam, in omnibus debet esse secundum materiam eandem quantitas mensura, nisi sit error. Sed error naturæ corrigetur in resurrectione. Ergo omnes resurgent in eadem statura.

3. Præterea. Quantitas resurgentis non poterit esse proportionata virtuti naturali, quæ primo corpora formavit: nam alias qui non potuerunt ad majorem quantitatem perducere virtute naturæ, nunquam in majori quantitate resurgent: quod falsum est. Ergo oportet quod quantitas illa proportionetur virtuti reparanti corpus humanum per resurrectionem, & materiæ de qua reparatur. Sed virtus reparans omnia corpora est eadem numero, scilicet divina virtus: cineres autem omnes, ex quibus reparantur humana corpora, se habent æqualiter ad suscipiendam actionem prædictæ virtutis. Ergo ad eandem quantitatem terminabitur resurrectio omnium hominum: & sic idem quod prius.

Sed contra. Quantitas naturalis consequitur naturam uniuscujusque individui. Sed in resurrectione non variabitur natura individui. Ergo nec quantitas naturalis ejus. Sed non est eadem quantitas naturalis omnium. Ergo non omnes resurgent in eadem statura.

Præterea. Natura humana reparabitur per resurrectionem ad gloriam, vel ad penam. Sed non erit eadem quantitas gloriæ, vel penæ in omnibus resurgentibus. Ergo nec eadem quantitas stature.

Respondeo dicendum, quod in resurrectione non reparabitur humana natura solum quantum ad idem speciem, sed etiam quantum ad idem numero. Et ideo in resurrectione non solum attendendum est quid competat naturæ speciei, sed quid competat naturæ individui. Natura autem speciei habet aliquam quantitatem, quam nec excedit, nec ab ea

deficit absque errore; quæ tamen quantitas habet aliquos gradus latitudinis, & non est accipienda secundum unam mensuram determinatam. Unumquodque autem individuum in specie humana affequitur infra terminos illius latitudinis aliquem gradum quantitatis, quæ competit naturæ individui: & ad hanc perducitur in termino augmenti, si non fuerit aliquis error in opere naturæ, per quem fit aliquid additum, vel subtractum prædictæ quantitati: cujus quidem mensura accipitur secundum proportionem caloris extendentis, & humiditatis extensibilis, quod non est ejusdem virtutis in omnibus. Et ideo non omnes resurgent in eadem quantitate; sed quilibet resurget in illa quantitate in qua fuisset in termino augmenti, si natura non errasset, vel defecisset: quod autem superet, vel deficit in homine, relecabit, vel supplebit divina potentia.

Ad primum ergo dicendum, quod jam patet ex dictis (art. præ. ad 2.) quod non dicantur omnes in eadem ætate resurgere, quasi omnibus competat eadem quantitas durationis, sed quia idem status perfectionis erit in omnibus: qui quidem status salvari potest in magna, & in parva quantitate.

Ad secundum dicendum, quod quantitas hujus individui non solum responderet formæ speciei, sed etiam naturæ, sive materiæ individui. Et ideo ratio non sequitur.

Ad tertium dicendum, quod quantitas resurgentis non proportionatur virtuti reparanti, quia illa non est de natura corporis; neque cineribus secundum illum statum in quo sunt ante resurrectionem; sed naturæ quam primo individuum habebat. Tamen si virtus formativa propter aliquem defectum non poterat perducere ad debitam quantitatem quæ competit speciei, divina virtus supplebit in resurrectione defectum; sicut patet in nanis: & eadem ratio est de illis qui immoderate magnitudinis fuerunt ultra debitum naturæ.

ARTICULUS III. 352

Utrum omnes resurgent in sexu virili.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod omnes resurgent in sexu virili. Quia dicitur Ephes. IV. 13. *quod omnes occurramus in virum perfectum, &c.* Ergo non erit ibi nisi sexus virilis.

2. Præterea. In futuro omnis prælatio cessabit, ut dicit Glossa I. Corinth. XV. (interl. & ord. sup. illud, *Cum evocaverit, &c.*) Sed mulier ordine naturali subdita est viro. Ergo mulieres non resurgent in sexu muliebri, sed virili.

3. Præterea. Illud quod est occasionaliter, &

& præter intentionem naturæ inductum, non resurgit: quia in resurrectione omnis error tollitur. Sed sexus muliebris est præter intentionem naturæ inductus, ex defectu virtutis formativæ in semine, quæ non potest perducere materiam concepti ad formam virilem: unde dicit Philosophus XVI. de animalibus, (scilicet Lib. II. de generat. animal. cap. 111. ad fin.) quod *fœmina est masculina occasione naturæ*. Ergo sexus muliebris non resurgit.

Sed contra est quod dicit Augustinus XXII. de civ. Dei (cap. xviii. in princ.) *Melius sapere videntur qui utramque sexum resurrexerunt esse non dubitant.*

Præterea. Deus reparabit in resurrectione quod in homine fecit in prima conditione. Sed ipse fecit mulierem de costa viri, ut patet Genes. 11. Ergo ipse sexum fœmineum in resurrectione reparabit.

Respondendo dicendum, quod sicut considerata natura individui, debetur diversa quantitas diversis hominibus; ita considerata natura individui, debetur diversus sexus diversis hominibus: & hæc etiam diversitas competit perfectioni speciei, cuius diversi gradus implentur per dictam diversitatem sexus, vel quantitatis. Et ideo sicut resurgunt homines in diversis statutis, ita in diversis sexibus: & quamvis sit differentia sexuum, deerit tamen confusio naturæ visionis, quia aberit libido incitans ad turpes actus, ex quibus confusio causatur.

Ad primum ergo dicendum, quod cum dicitur, *omnes Christo occurremus in vitam perfectam*, non dicitur propter sexum virilem, sed propter virtutem animi, quæ erit in omnibus & viris, & mulieribus.

Ad secundum dicendum, quod mulier subditur viro propter imbecillitatem naturæ & quantum ad vigorem animi, & quantum ad robur corporis. Sed post resurrectionem non erit differentia in his secundum diversitatem sexuum, sed magis secundum diversitatem meritum. Et ideo ratio non procedit.

Ad tertium dicendum, quod quamvis fœminæ generatio sit præter intentionem naturæ particularis, est tamen de intentione naturæ universalis, quæ ad perfectionem humanæ speciei utrumque sexum requirit: nec ex sexu erit ibi aliquis defectus, ut ex dictis patet (in corp. & in solut. præc.)

ARTICULUS IV. 313

Utrum omnes resurgent in vita animalium.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod resurgent in vita animalium, ut scilicet utantur actu nutritivæ virtutis, & generativæ. Quia resurrectio nostra erit conformis resurrectioni Christi. Sed Christus dicitur post resurrectionem comedisse, ut patet Joan. ult. & Luc. ult. Ergo & homines post resurrectionem comedent, & eadem ratione generabunt.

2. Præterea. Distinctio sexuum ad generationem ordinatur; & similiter instrumenta quæ deserviunt virtuti nutritivæ, ordinantur ad comestionem. Sed homo cum omnibus huiusmodi resurget. Ergo uterque actus virtutis generativæ, & nutritivæ.

3. Præterea. Totus homo beatificabitur & secundum animam, & secundum corpus. Sed beatitudo, sive felicitas secundum Philosophum (Lib. I. Ethic. cap. viii. ad med.) in perfecta operatione consistit. Ergo oportet quod omnes potentie animæ, & omnia membra sint in suis actibus in beatis post resurrectionem: & sic idem quod prius.

4. Præterea. In beatis post resurrectionem erit perfecta, & beata iucunditas. Sed talis iucunditas omnes delectationes includit: quia *beatitudo*, secundum Boetium (Lib. III. de Consolat. profa 2. ad princ.) *est status omnium bonorum aggregatione perfectus*: & perfectus est cui nihil deest. Cum ergo in actu virtutis generativæ, & nutritivæ sit magna delectatio, videtur quod tales actus ad vitam animalem pertinentes in beatis erunt; & multo fortius in aliis, qui minus spiritualia corpora habebunt.

Sed contra est quod dicitur Matth. xxiiii. 30. *In resurrectione neque nubent, neque nubentur.*

Præterea. Generatio ordinatur ad subveniendum defectui qui per mortem accidit, & ad multiplicationem humani generis; & comestio ad restorationem perditis, & ad augmentum quantitatis. Sed in statu resurrectionis iam humanam genus habebit totam multitudinem individuum à Deo præsentam, quia usque ad hoc generatio differet: similiter etiam quilibet homo resurget in debita quantitate; nec erit ulla mors, aut aliqua deperditio fiet à partibus hominis. Ergo frustra esset actus generativæ, & nutritivæ virtutis.

Respondendo dicendum, quod resurrectio non erit necessaria homini propter primam perfectionem ipsius, quæ consistit in integritate eorum quæ ad naturam spectant: quia ad hoc homo pervenire potest in statu presentis vite, per actionem causarum naturalium, sed necessitas

resurrectionis est ad consequendam ultimam perfectionem, quæ consistit in perventione ad ultimum finem. Et ideo illæ operationes naturales quæ ordinantur ad primam perfectionem humanæ naturæ vel causandam, vel conservandam, non erunt in resurrectione: & huiusmodi sunt actiones animales vite in homine, & actiones mutue in elementis, & virtus caliditatis. Et ideo omnia hæc cessabunt in resurrectione. Et quia comedere, bibere, & dormire, & generare ad animalem vitam pertinent, cum sint ad primam perfectionem naturæ ordinata; ideo in resurrectione talia non erunt.

Ad primum ergo dicendum, quod illa comestio qua Christus comedit, non fuit necessitatis, quasi cibis indigeret humana natura post resurrectionem; sed fuit potestatis, ut ostenderet se veram naturam humanam resumpsisse, quam prius habuerat in statu illo, quando cum discipulis comederat, & biberat. Hæc autem ostensio non erit necessaria in resurrectione communi, quia omnibus notum erit. Et ideo dicitur dispensative Christus manducasse, eo modo loquendi quo Iurista dicunt, quod *dispensatio est communis juris relaxatio*: (Specul. Jur. Lib. I. tit. de dispensat.) quia Christus intermisit hoc quod est communiter resurgendum, scilicet non uti cibis, propter causam prædictam. Et propter hoc ratio non sequitur.

Ad secundum dicendum, quod differentia sexuum, & membrorum varietas erit ad naturam humanam perfectionem reintegram & in specie, & in individuo: unde non sequitur, quod sint frustra, quamvis animales operationes desint.

Ad tertium dicendum, quod prædictæ operationes non sunt hominis, in quantum est homo, ut etiam Philosophus dicit (Lib. X. Ethic. cap. viii. ad med.) & ideo in eis non consistit beatus humani corporis; sed corpus humanum glorificabitur ex redundantia à ratione, à qua homo est homo, in quantum erit et subsistentia.

Ad quartum dicendum, quod delectationes corporales, sicut dicit Philosophus in VII. Ethic. (cap. xii. ad princ.) & in X. (cap. v. ad med.) sunt medicinales, quia adhibentur homini ad tollendum fastidium; vel etiam agrestitudines, in quantum eis homo inordinatè delectatur, ac si essent vere delectationes; sicut homo habens infectum gustum delectatur in quibusdam quæ sanis non sunt delectabilia. Et ideo non oportet quod tales delectationes sint de perfectione beatitudinis, ut Judæi, & Saraceni ponunt, & quidam hæretici posuerunt, qui vocantur Chiliai; qui etiam secundum doctrinam Philosophi non videntur sanum habere affectum; solæ enim delectationes spirituales secundum ipsum sunt

8. Th. Op. Tom. VI.

simpliciter delectationes, & propter se quaerendæ: & ideo ipsæ solæ ad beatitudinem requiruntur.

QUÆSTIO LXXXII.

De impassibilitate corporum beatorum resurgentium.

in quatuor articulis divisa.

Deinde considerandum est de conditionibus beatorum resurgentium: & primo de eorum corporum impassibilitate; secundo de subtilitate; tertio de agilitate; quarto de claritate.

Circa primum quaeruntur quatuor.

Primo, utrum sancti resurgentes resurgent quoad corpora impassibilia.

Secundo, utrum aequalis impassibilitas omnibus inerit.

Tertio, utrum illa impassibilitas sensum in actu à corporibus gloriolis excludat.

Quarto, utrum sint in eis omnes sensus in actu.

ARTICULUS I. 314

Utrum corpora sanctorum post resurrectionem erunt impassibilia.

S. Thom. IV. dist. XLIV. quæst. 11. art. 1. quæst. 1. & seq.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod corpora sanctorum post resurrectionem non erunt impassibilia. Omne enim mortale est passibile. Sed homo post resurrectionem erit animal rationale mortale: hæc est enim definitio hominis, quæ nunquam ab eo separabitur. Ergo corpus est passibile.

2. Præterea. Omne quod est in potentia ad formam alterius, passibile est ab alio, quia secundum hoc aliquid est passivum ab alio, ut dicitur in I. de gener. (text. 34.) Sed corpora sanctorum post resurrectionem erunt in potentia ad aliam formam. Ergo erunt passibilia. Probatio mediæ. Quæcumque communicant in materia, unum eorum est in potentia ad formam alterius: materia enim, secundum quod est sub una forma, non amittit potentiam ad aliam formam. Sed corpora sanctorum post resurrectionem communicabunt cum elementis in materia: quia ex eadem materia reparabuntur ex qua nunc sunt. Ergo erunt in potentia ad aliam formam: & sic erunt passibilia.

3. Præterea. Contraria nata sunt agere, & pati ad invicem, ut in I. de gener. (text. 31. & seq.) dicit Philosophus. Sed corpora sanctorum post resurrectionem erunt ex contrariis composita, sicut & nunc sunt. Ergo erunt passibilia.

Rc

4. Præ-